

potomek Albrechta Valdštejna), který mu nabídl místo knihovníka na svém panství v Duchcově. Tato jeho funkce však byla více méně formální a Casanova trávil většinu času společenskými radovánkami či poznávací a literární činností. Často také zajížděl do nedalekých teplických lázní, které poskytovaly odpočinek a rozptýlení na nejvyšší úrovni, a kde trávila svůj volný čas panovnická šlechta ze všech koutů Evropy.

Základní osu výstavy vytvořily Casanovy rukopisy a jiné archiválie vztahující se k jeho osobě. Státní oblastní archiv Litoměřice poskytl duchcovskou matriku s Casanovovým úmrtním zápisem. Na výstavě nechyběly ani muzejní exponáty spojené s prostředím, ve kterém Casanova žil. Z vystavených obrazů je třeba jmenovat především originály Casanova mladšího bratra Francesca, shromážděny byly i různé portréty osobností, se kterými se Casanova stýkal. Zajímavou součástí expozice byla Casanovova korespondence s přáteli, jejímž předmětem jsou převážně filosofické úvahy, ale i tematika milostná. Na výstavě byly dále použity dokumenty, které umožňují

poznat prostředí duchcovského zámku, a to v daleko příznivější podobě, než se doposud myslelo. Prostřednictvím dokumentů byly zobrazeny také tehdejší Teplice, lázeňské procedury a umělecký život města. Cenný pramen pro poznání společenského života v Teplicích znamenají deníky Františka Adama Valdštejna, bratra a dědice panství, a také nedávno objevené deníky Karla Clary (z majetku Státního oblastního archivu Litoměřice), které byly na výstavě poprvé představeny veřejnosti. Státní oblastní archiv v Praze poskytl bohatý materiál z dosud neprobádaného archivu Waldsteinů-Wartenbergů, ve kterém lze nalézt neznámé dokumenty z posledních Casanovových let.

Výstavu, ve své celistvosti objevnou, připravil široký autorský kolektiv. Na jejím uskutečnění se podílela výstavní rada (Věra Břeňová, Jaroslava Hoffmannová, Bořivoj Indra, Marie Mžýková, Sylvia Ostrovská, Josef Polišíenský, Jan Šíkl, Marie Tarantová, Helga Turková) a realizační tým (Jarmila Jeřábková, Milan Labašta, Magdaléna Rychlíková a Miloslav Říha). Katalog opatřil úvodním slovem Josef Polišíenský. Záštitu nad výstavou převzali Jaroslav Šedivý – místopředseda vlády a ministr zahraničních věcí České republiky, Maurizio Moreno – velvyslanec Italské republiky v České republice a Philippe Coste – velvyslanec Francouzské republiky v České republice.

Vladislava Barhoňová

Z odkazu Ludmily Jiřincové národnímu muzeu

5. 6. – 29. 11. 1998, přednáškový sál.

Křehké, něžné, tesklivé, malebné...
Těmito a mnoha podobnými přívlastky

Ize označit díla Ludmily Jiřincové, jedné z našich nejznámějších ilustrátorek, malířek a grafiček. Stejnými přívlastky by bylo možné označit i výstavu, kterou v Lobkovickém paláci v letních měsících loňského roku uspořádala Knihovna Národního muzea. Šlo o značnou část sbírky, kterou Ludmila Jiřincová odkázala Národnímu muzeu krátce před svou smrtí v lednu roku 1994. Odkaz zahrnuje celé zařízení ateliéru Ludmily Jiřincové, soukromou knihovnu s více než 1300 tisky, kolekci obrazů, grafik, umělecké sbírky a další předměty.

Ludmila Jiřincová (9. 5. 1912 – 22. 1. 1994) si vytvořila vlastní výtvarný styl, neúčastnila se uměleckých hnutí a proudů. Krajinářské zájmy z dob studií záhy vystřídaly charakteristické figurální náměty lyrických dívčích tváří, torz a postav doplňovaných často dekorativně stylizovanými květy a drobnými přírodními prvky. Tajemný svět přírody, květin, drobných živočichů, motýlů a brouků se jí stává – vedle převládajících

motivů ženy – trvalým zdrojem výtvarného zájmu a inspirace. Snad nejznámější je její činnost ilustrátorská. Ilustrovala a vyzdobila kolem 350 knih, především poezii J. Seiferta, K. Bednáře, K. J. Erbena (Kytice patří k vrcholům ilustračního umění L. Jiřincové), F. Villedona, H. Heineho, R. Desnose, W. Shakespeara aj. Svými ilustracemi doprovodila také učebnice přírodopisu a botanický atlas. Rovněž příležitostné tisky, novoročenky, ex libris (přes 400 těchto grafik), dopisní značky a další drobná užitková grafika a v 50. letech i tvorba originálních šperků z říčních oblázků tvoří velkou část jejího celoživotního díla, z něhož vyzařuje podivuhodný, kouzelný svět křehké krásy, symbolů i vtipu této, slovy básníka K. Bednáře, „*přítelkyně růží, slz a spánku*“. Ovládala mistrně všechny grafické techniky, pracovala však převážně technikou litografie a vernisem. Dostalo se jí řady ocenění, měla mnoho samostatných i kolektivních výstav. Za kreslený film „*Slůvce M*“ získala v roce 1965 pět hlavních cen na mezinárodních filmových festivalech. Vydávala vlastní bibliofilskou edici „*J*“.

Část odkazu L. Jiřincové Národnímu muzeu, představená v Lobkovickém paláci, byla koncipována do podoby ateliéru malířky v Ostrovní ulici. Lenoška s polštáři, obraz na stojanu, který získala po Janu Zrzavém, šuplík s uhly a tužkami, na stěnách sbírka motýlů... Velmi cenný je soubor dřevěných lidových hraček, který získala od Jana Zrzavého a jehož původcem je Julius Zeyer, nebo soubor lidových krucifixů.

Značnou část odkazu však tvoří vlastní dílo L. Jiřincové. Vystaveny byly unikátní grafiky z počátečního období, tedy z let 30. a 40., které byly tištěny ve velmi malých nákladech, nejvýše v šesti exemplářích. Za vrcholná díla jsou považovány

ilustrace k Erbenově Kytici, z dalších titulů vyberme díla Villonova, Shakespeareova, Máchova, Seifertova či Čapkova. Mezi nejznámější obrazy L. Jiřincové patří olejomalba *Snění z Fin de Siecle*. Vystaveno bylo i pozdní dílo z devadesátých let, včetně akvarelu *Dvě dívky*, její vůbec poslední práce.

Není snad třeba znovu hodnotit nesporné kvality díla Ludmily Jiřincové. Výstava z jejího odkazu Národnímu muzeu, kterou autorsky připravila Marie Burešová, byla milým pohlazením této originální citlivé ženy, která se nikdy nezařadila do žádného výtvarného proudu a která dokázala zhmotnit i ty nejjemnější prožitky. Citujme znovu Kamila Bednáře:

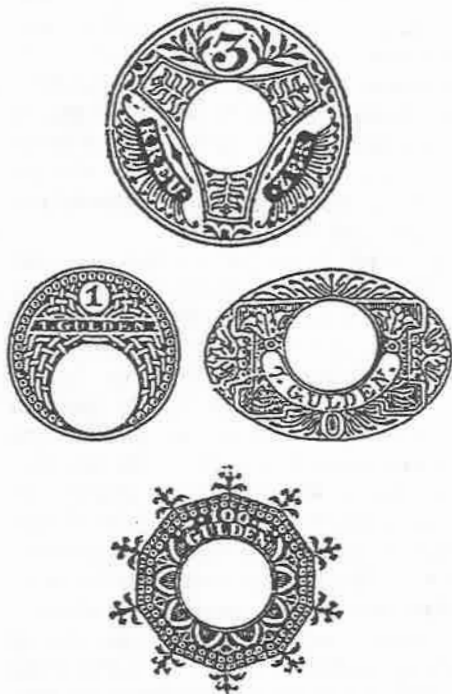
*„Děk bdělé malířce, že dotýká se
dna pravdy věcí zakotvených v kráse,
jež naším duším sestrou je,
tam z nadhvězdného orloje.“*

Hedvika Novotná

Nejstarší kolký na území Českých zemí (1686–1854)

4. 9. – 4. 10. 1998, kople.

V autorské spolupráci připravili Zuzana Holečková a Jiří Kořínek unikátní výstavu. V ní Numizmatické oddělení Národního muzea dalo poprvé nahlédnout do své rozsáhlé sbírky kolků. Muzeum tento unikátní soubor zakoupilo v roce 1936 od chebského rodáka Ladislava Hanuse, důstojníka kavalérie a od počátku století pražského poštmistra, sběratele. Sběrka kromě unikátního souboru kolků listinných obsahuje také kolký kalendářové, kolký z hracích karet i kolký novinové. Její součástí jsou také doklady o používání kolků na území bývalého Rakousko-Uherska od počátku kolkování, tedy od roku 1686, až do roku 1918.

Na výstavu byly z této sbírky vybrány pouze kolký z českých zemí. Období, z něhož exempláře pocházejí, je ohraničeno léty 1686 až 1854, kdy měly kolký podobu kolkových razítek. Teprve potom byly zavedeny kolkové známky, které se v praxi používají dodnes. V roce 1686 zavedl v Čechách císař Leopold I. kolkování právních a obchodních listin, které však bylo pro odpor zemských stavů po sedmi letech zastaveno. Kolkovou dávku pak v Čechách, na Moravě a ve Slezsku v roce 1748 znovu obnovila císařovna Marie Terezie, jejíž výdaje se zvýšily v souvislosti s vedením války o trůn.

Kolek byl na kolkovní listinu vytištěn před jejím sepsáním. Tyto listiny opatřoval kolký kolkovní úřad, centrální byl ve Vídni, další byly v některých hlav-